

ПАМ'ЯТІ ЯНУША ГУЗІКА (1937—2013)

У квітні 2013 року раптово пішов із життя Януш Гузік — наш польський колега, друг, фахівець у галузі синантропної ботаніки. Він завжди поспішав, мав багато задумів і планів, навіть у вічність відійшов під час роботи, працюючи за комп'ютером, готуючи нову, як завжди цікаву, публікацію.

Народився Януш Гузік 5 травня 1937 р. у м. Кракові (Польща), студював географічні науки в Ягеллонському університеті, який закінчив 1961 року.

© В.В. ПРОТОПОПОВА, М.В. ШЕВЕРА, Л.Г. ЛЮБІНСЬКА,
С.П. ПЕТРИК, Т.В. ВАСИЛЬЄВА, 2013

По тому весь час працював у Інституті ботаніки імені В. Шафера Польської АН: спочатку як географ, геоморфолог, картограф під керівництвом академіка Польської АН В. Шафера, а згодом зацікавився флористичними дослідженнями, став одним із визнаних фахівців у цій галузі науки. Він був справжнім ученим, закоханим у науку, для якого кар'єрний ріст лишався поза увагою. Навіть свою магістерську дисертацію Я. Гузік захистив у зрілому віці, коли був уже відомим ученим, оскільки вважав це формальністю. Проте його науковий доробок вагомий. Він майже весь час був у природі, багато подорожував, зібрав великий гербарій — понад 15 000 аркушів, який нині зберігається в Гербарії *KRA*. І це, звичайно, вражає. Інтерес ученого стосувався передусім флори антропогенних екотопів: він досліджував флору млинів Польщі, урбанofлору Кракова, рослинний покрив Карпатського Погір'я. Але хорологічним дослідженням віддавав перевагу. Його пильне око не оминуло рослин-чужинців, що потрапили на терени міста. Внаслідок постійних, майже щоденних, польових виїздів, він зафіксував для флори Кракова більше ніж 300 нових видів судинних рослин. Я. Гузік — автор і співавтор понад 50 наукових і численних науково-популярних праць. Опублікував цікаві статті про життя та творчість видатного земляка, польського вченого А. Жмуди (1889—1916).

Януш Гузік був великим поціновувачем історії та культури, активним їх популяризатором. Він був справжнім бібліофілом; серед його зацікавлень — і колекціонування історичних фотографій.

У 1970—1972 рр. Я. Гузік виконував обов'язки секретаря редакційної колегії журналу «*Fragmenta Floristica et Geobotanica*». Його часто можна було побачити в бібліотеці: він уважно стежив за новими надходженнями сучасної літератури, опрацьовував їх, часто на сторінках часописів друкував відгуки на

цікаві або дискусійні праці — його рецензії були критичні, але доброзичливі. А ще він був палким популяризатором науки та культури: щороку в районі Людвінова проводив екскурсії, розповідаючи зацікавленим мешканцям про рослини міста, їхнє значення, а також про історію району, культурні традиції, видатних особистостей, переповідав легенди.

Януш Гузік щиро любив Україну, знав і цікавився її історією та культурою. Разом із українськими ботаніками брав участь у спільних флористичних дослідженнях у Карпатах, на Поділлі, Київщині, в Причорномор'ї, збирав адвентивні рослини, був співавтором кількох праць*. У Києві вчений здійс-

* Гузік Я., Протопопова В.В., Кагало О.О., Мойсієнко І.І., Проць Б.Г., Шевера М.В. Нові локалітети карантинного бур'яну *Euphorbia dentata* Michx. в Україні // Укр. ботан. журн. — 1997. — 54, № 3. — С. 280—283; Maucosk P.F., Guzik J., Jankovich J., Shevera M., Carleton T.J. Composition, structure and ecological aspects of Mesic Old Growth Carpathian Deciduous Forest of Slovakia, Southern Poland and the Western Ukraine // *Fragn. Flor. Geobot.* — 2000. — 45, № 1—2. — P. 281—321; Кагало О.О., Скібіцька Н.В., Любінська Л.Г., Гузік Я., Протопопова В.В., Шевера М.В. Судинні рослини м. Кам'янець-Подільський // Біорізноманіття Кам'янець-Подільського. Попередній критичний інвентаризаційний конспект рослин, грибів і тварин / За ред. О.О. Кагала, М.В. Шевери, А.А. Леванця. — Львів, Ліга—Прес, 2004. — С. 82—134.

нив багато екскурсій, вивчаючи флору залізниць, в Одеській області — портів, але особливо його зацікавила флора історичного міста Кам'янець-Подільського та його околиць. Плануючи дослідження, він ретельно обмірковував маршрути, що давало йому змогу ефективно вивчати рослини певної території за короткий час. Був невибагливим у побуті. Вирізнявся ширістю й доброзичливістю. Не оминав нагоди привітати колег і друзів зі святами, завжди цікавився нашими справами, а під час перебування в Польщі всіляко допомагав у роботі. Охоче спілкувався з людьми, зокрема в транспорті й на вулицях, підтримуючи з ними невимушену розмову, любив співати пісні і польські, й українські. Дуже цікавився народними ремеслами, Так, у музеї в Пирогово (Київ) виліпив глиняний глечик, чому дуже тішився, а в Міському саду Одеси від продавців навіть отримав у подарунок розписані ложки.

Світла пам'ять про Януша Гузіка — трударя науки, скромну, доброзичливу людину, справжнього вченого назавжди залишиться в наших серцях.

В.В. ПРОТОПОПОВА, М.В. ШЕВЕРА,
Л.Г. ЛЮБІНСЬКА, С.П. ПЕТРИК, Т.В. ВАСИЛЬЄВА